

Øyepeketavle.

Unni Haglund

Øyepeketavlen

- Hvorfor vi laget et nytt kommunikasjonshjelpemiddel?
- Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.
- Andre hjelpemidler som Per bruker.
- Prosessen.
- Resultatet.
- Hvordan gikk det?
- Til slutt.

Hvorfor laget vi et nytt kommunikasjonshjelpemiddel?

- Per hadde i større grad enn før behov for å styre eget liv.
- Per hadde behov for å kommunisere med fremmede uten tolk.
- Per ønsket å snakke med ansatte i hjelpeapparatet uten at pårørende var til stede.
- Alternativ kommunikasjon tar lang tid. For lang tid for mange kontaktpersoner i omgivelsene; de ønsket tolk.
- Kommunikasjonen med fremmede gikk i stykker, pga manglende kunnskaper hos Per og samtalepartner.

Konkretisering av mål

Per ønsker å kunne kommunisere med en travel sykepleier.

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Janice Light:

Lingvistisk kompetanse: representerer språkutvikling og symbolforståelse. I denne sammenheng knyttes språkutviklingen til brukerens vokabular og grammatikalske ferdighet og utvikling.

Operasjonell kompetanse: representerer motoriske ferdigheter som er nødvendige for å formidle et budskap.

Sosial kompetanse: representerer evnen til kontakt og samhandling med andre mennesker.

Strategisk kompetanse: representerer ferdigheter til å bruke ulike dialogfunksjoner overfor andre mennesker.

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Kartlegging av Pers lingvistiske kompetanse:

- Lese- og skriveferdigheter.
- Utrykksmiddelgruppen.
- Minnespenn.
- Ordforråd

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Kartlegging av Pers operasjonelle kompetanse:

- Syn, hørsel og fysiske ferdigheter
- Kognitiv økonomi.

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Kartlegging av Pers sosiale kompetanse

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Hva vi ønsker å forbedre i Pers sosiale kompetanse:

- Vi ser at Per og samtalepartneren får store vanskeligheter når samtalepartneren ikke kjenner han, og han ikke har noen kjente i nærheten.
- Vi ønsker å lage et hjelpemiddel som kan hjelpe både Per og en fremmed samtalepartner slik at de lettere kan forstå hverandre.

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Kartlegging av Per's strategiske kompetanse

Kartlegging av Per's kommunikative ferdigheter.

Hva vi ønsker å forbedre i Pers strategiske kompetanse:

Han har ikke kontroll over når samtalepartneren begynner å gjette, eller gjenta det han har sagt, og det fører ofte til avbrytelser, misforståelser og frustrasjon.
Det ønsker vi å gjøre noe med.

Andre hjelpemidler som Per bruker.

- Rolltalk med ca 600 tegn/setninger og omgivelseskontroll
- Klikker: skjermtastatur
- Wivik tekstbehandlingsprogram med ordprediksjon
- Kommunikasjonsbok
- Forskjellige øyepeketavler med bokstaver og tall
- Et laminert A4 ark med et alfabet, en temameny, noen viktige setninger og informasjon.

Proessen

- Brukerstyring
- Valg av type hjelpemiddel
- Bruksanvisning
- Innholdet i hjelpemiddelet

Brukerstyring

- Vi måtte samarbeide med Per, for å lage et nytt og forbedret kommunikasjonshjelpemiddel til han.
- Vår jobb skulle være å vise han alternativer som vi ut fra våre ervervede kunnskaper trodde kunne være noe for han, og så måtte vi la han velge.
- Han har vært med på å ta alle valg som måtte gjøres underveis.

Valg av type hjelpemiddel

Vårt mål ble å bygge opp et enkelt kommunikasjonshjelpemiddel. Dette hjelpemiddelet skulle ha følgende egenskaper:

- **Samtalepartnere som ikke kjenner brukeren skal lett forstå bruken av hjelpemidlet.**
- **At kommunikasjonsprosessen blir så rask som mulig både for bruker og samtalepartner.**
- **At brukeren har kontroll i samtalen over når samtalepartner skal vente, gjette, spørre.**
- **At kommunikasjonshjelpemidlet hjelper brukeren til å utvikle gode samtale-strategier slik at det oppstår færre misforståelser.**

Per velger øyepeketavle

Per vil ikke bruke noen av de tavlene han har.

Bruksanvisning

BRUKSANVISNING:

Hold tavlen med venstre hånd langs venstre kant og støtt den med høyre. Ikke dekk tall eller tekst med fingrene. Den stive siden med gule felter skal vende mot Per når dere starter. Hold tavlen i leseavstand fra ham, slik at du ser øynene hans midt i hullet. Nå kan du se blikkretningen gjennom hullet i tavlen. Det første tallet han peker ut med blikket, står for gruppen som setningen/tegnet er plassert i. Det neste tallet er det som setningen/tegnet begynner med. Les setningen/tegnet høyt. Bla om når han gir beskjed om det. (du holder grepet med venstre hånd og blar om)

Vi bestemmer oss også for at vi skal ha en lettfattelig bruksanvisning på tavlen som med noen linjer beskriver hvordan den skal brukes. Målet er at en fremmed skal kunne forstå bruken av tavlen i løpet av 5 minutter.

Utskiftbar tavle

Brikker til utprøving av innhold

1. Rullestol/kjøre el-stol
2. Sittestilling
3. Data/internett
4. Skrive
5. Rolltalk
6. Omgivelseskontroll
7. TV/video/dvd
8. Mobil/telefon

1

-
1. Brytere
  2. Bil/taxi/bilmerker
  3. Se i veska/sekken
  4. Bilspill/spill
  5. Batteri/lader
  6. Diskett/cd
  7. Klikker
  8. Foto/fotoapparat

4

-
1. Musikk
  2. Penger
  3. Kafé
  4. Byen
  5. Besøk
  6. Klokka
  7. Fest
  8. Damer

8

Resultatet

1	2 A	3 B
4 C	1 D	5 E
6 F	7 G	8 H

2 I	2	3 J
4 K	1 L	5 M
6 N	7 O	8 P

(Tavlen side 1)

2 Q	2 R	3
4 S	1 T	5 U
6 V	7 W	8 X

2 Y	2 Z	3 Æ
4	1 Ø	5 Å
6	7 .	8 !

1. ?
2. Beskjed
3. Fortelle
4. Spøk
5. Nytt tema
6. Begynne på<nytt
7. Handler om...bla
8. Min tur

5

6	1. Ikke gjett!
	2. Gjett!
	3. Ja-Nei-Spørsmål
	4. Feil
	5. Du har misforstått
	6. Riktig
	7. Du forsto
	8. Nesten riktig!

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	7

1.	Ja
2.	Nei
3.	Kanskje
4.	Vet ikke
5.	Unnskyld
6.	Takk
7.	Jeg
8.	Bla om!

8

Resultatet

(Tavlen side 2)

1

1. MIC
2. ta av MIC
3. vann i MIC
4. medisiner
5. spasmer
6. vondt
7. kvalm
8. feber?

2

1. klør
2. sittestilling
3. tøyne ben
4. hold armen
5. hodet høyt
6. stell
7. sliten
8. skynd deg!

3

1. hvordan du skal ..
2. fortelle historie
3. ide / forslag
4. late som
5. tuller
6. tror
7. mente ikke
8. jeg, en ung mann

4

1. stopp!
2. tid
3. ikke nå
4. klokka
5. avtaler / dager
6. hvor lenge til?
7. FRAMTIDEN
8. FORTIDEN

5

1. gleder meg ...
2. glad
3. liker
4. fornøyd
5. fint!
6. liker deg
7. flink
8. damer

6

1. galt
2. kjeder meg
3. interesserer meg
4. liker ikke
5. dumt
6. tullprat
7. Sint
8. redd

1. vil ikke!
2. vil ikke gjøre
3. vanskelig
4. går/gikk dårlig
5. bråk
6. FØLELSER
7. MENNESKE(R)
8. TING

8

1. Å GJØRE
2. jeg vil gjøre
3. la oss gjøre
4. jobber, ikke mas!
5. vil ha
6. vise deg
7. se i sekken
8. bla!

7

Hvordan gikk det?

- Snakket alene med en fremmed lege.
- Snakket alene med noen fremmede lærere.
- Faste samtaler hos en fremmed samtalepartner i over 1 år.
- Snakker med nyansatte assistenter.
- Skal starte opp med tavlen hos koordinator i kommunen.

Til slutt

Hvis en øyepeketavle skal bli en suksess,
så må kartleggingen og utprøvingen gjøres grundig
før tavlen lages.